

11 . Alba Iulia | Punct: str. Arhimandrit Iuliu Hossu (fostă Brândușei) | Anul: 2001

Anul: 2001**Cod RAN: 1026.09****Perioade:** Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Alina Bădescu, Valentin Deleanu, Aurel Dragotă, Raluca Gheorghiu, Ilie Lascu, Anca Sorina Nițoi, Cosmin-Marcel Urian, Isabela Babut, Dragoș Berariu, Costel Cioancă, Raul Crăciun, Dana Milos, Nicolae Neag, Călin Nicoară, Radu Oța, Cătălin Păun, Crina Soare, Viorel Ștefu, Diana Trif

[illegible]

Rapport

Teren privat: Mihai Ceuca (Autorizație de săpătură arheologică de salvare Nr. 98/2001)

Necropola medievală timpurie de la Alba Iulia, respectiv pe str. arhimandrit Iuliu Hossu (fostă Brândușei)¹, a fost descoperită fortuit în toamna anului 1997, cu ocazia unor lucrări edilitare pe terenul privat al dlui. Gh. Ștef. Cu acel prilej, au fost identificate 24 de morminte de înmormântare. Ulterior, în anul 1999, săpăturile de salvare, efectuate pe terenul privat al dlui. Tiberiu Groza, au permis dezvelirea unui număr de 23 de morminte de înmormântare².

Săpăturile de salvare efectuate în anul 2001, pe terenul privat al dlui. Mihai Ceuca, au fost determinate de lucrările edilitare, care urmau să afecteze un alt segment al acestui cimitir. În vederea cercetării integrale a amplasamentului constructibil, s-a impus deschiderea unei suprafețe $S_{III/2001} = 10,5 \times 9,5$ m.

În continuare, vom descrie mormintele, a căror numerotare s-a făcut în ordinea dezvelirii și prelucrării³.

M. 1/2001

$$(A = -0,5/ - 0,7 \text{ m}, L = 1,6 \text{ m}, O = V - E)$$

Schelet de femeie (?), depus în decubit dorsal. Craniul era căzut spre stânga. Bazinul s-a conservat destul de precar. Ulna și radiusul de la antebrațul stâng, se aflau lângă humerus. Oasele antebrațului drept erau căzute pe coastele regiunii toracale. Membrele inferioare au fost flexate spre stânga.

Inventar: la temporalul drept, a fost găsit un inel de buclă ($d = 1,8$ cm, $gr = 1$ mm, $g = 0,54$), realizat din fir de sârmă de argint; un alt exemplar a fost găsit în zona parietalului stâng ($d = 1,8$ cm, $gr = 1$ mm, $g = 0,46$).

M. 2/2001

(A = -0,5/ - 0,7 m, L = 1,76 m, O = NV-SE)

Defunctul a fost depus întins pe spate, și avea privirea întoarsă spre partea dreaptă. Starea lui de conservare era satisfăcătoare. Oasele antebratului stâng, se aflau depuse pe bazin. Ulna și radiusul de la

antebrațul drept erau așezate pe vertebrele regiunii toracale. Fără accesorii.

M. 3/2001

(A = -0,5 m, L = 0,52 m, O = V -E)

Schelet de copil depus în decubit dorsal, cu craniul căzut pe dreapta. Humerusurile, bazinul, femurele și oasele gambei s-au păstrat parțial. Mai conservate s-au dovedit a fi vertebrele regiunii lombare. Fără accesorii.

M. 4/2001

(A = -0,5/ - 0,7 m, L = 1,7 m, O = V -E)

Schelet depus întins pe spate, cu craniul căzut pe partea stângă. Starea lui de conservare era satisfăcătoare. Brațul stâng era îndoit din cot, iar radiusul și ulna se aflau pe osul coxal. Ulna și radiusul de la antebrațul drept erau așezate pe regiunea lombară. Fragmente din mandibulă s-au depistat în zona labelor picioarelor.

Inventar: la temporalul drept, a fost găsit un inel de buclă, confecționat din fir de sârmă, circular în secțiune (d = 1,4 cm, gr = 1 mm, g = 0,46).

M. 5/2001

(A = -0,6/ - 0,66 m, L = 1,47 m, O = SE- NV)

Defunctul, conservat destul de bine, a fost acoperit cu un strat de aprox. 0,25 - 0,3 m, suprapus de două bucăți de piatră de calcar, de dimensiuni modeste. A fost depus în decubit dorsal, cu craniul căzut pe partea stângă. Poziția brațelor era identică cu cea surprinsă la M.4.

Inventar: la temporalul stâng, a fost descoperit un inel de buclă, tipul cu extremitățile depărtate (dimensiunile piesei: d = 1,8 cm, gr.= 1 mm, g = 0,48).

M. 6/2001

(A = -0,68 m, L = 0,54 m, O = NE-SV)

Schelet de copil depus în decubit dorsal, cu calota craniană sfărâmată. Fără accesorii.

M. 7/2001

(A = -0,57 m, L = 0,38 m, O = SE-NV)

Schelet de copil depus întins pe spate. S-au mai surprins doar unele resturi din calota craniană. Fără accesorii.

M. 8/2001

(A = -0,93 m, L = 1,5 m, O = SV- NE)

Schelet de femeie depus în decubit dorsal, cu capul întors spre stânga. Ulna și radiusul de la antebrațul stâng erau poziționate pe regiunea lombară. Oasele antebrațului drept erau așezate pe coastele regiunii toracale. Membrul inferior drept era ușor flexat. La cca. 0,25 m de calotă se afla o piatră din calcar. O altă piatră a fost depistată la cca. 0,1 m față de laba piciorului stâng. Mormântul a fost acoperit cu o piatră fasonată din calcar, de dimensiuni apreciabile (L = 1,36 m, l = 0,4-0,5 m, gr = 0,28 m).

Inventar: în dreapta calotei craniene s-a descoperit un fragment ceramic cu decor realizat din incizii trasate superficial; lângă osul occipital s-au găsit două bucăți dintr-un zurgălău din bronz (dimensiunile piesei: h = 18 mm, g = 1,18); o brățară din bară de bronz circulară în secțiune, deschisă, aflată pe antebrațul drept (dimensiunile piesei: gr = 4 mm la capete și 5 mm în zona centrală, d = 6,7 cm, g = 24,39); pe osul sacru, s-a depistat o biluță din sticlă, lenticulară în secțiune (gr = 6 mm, d = 8 mm, g = 0,5); la temporalul stâng, s-a identificat un inel de buclă (d = 1,7 cm, gr = 1 mm); lângă extremitatea sternală a claviculei și pe coastele regiunii toracale au mai fost depistate alte două exemplare (dimensiunile piesei: d = 1,8 cm, gr = 1 mm; d = 2 cm, gr = 2 mm); ultimul inel de buclă, cu extremitățile apropiate (dimensiunile piesei: d = 2 cm, gr = 2 mm), a fost găsit cu prilejul demontării scheletului.

M. 9/2001

(A = -0,6/ - 0,66 m, L = 0,6 m, O = NE-SV)

Schelet de copil depus în decubit dorsal, foarte sumar conservat. S-au mai păstrat resturi din calota craniană și din membrele inferioare. Mormântul a fost acoperit cu trei bucăți din piatră de calcar, cu dimensiunile următoare:

L = 0,68 m, l = 0,43 m; L = 0,4 m, l = 0,2 - 0,3 m, gr = 0,27 m; L = 0,55 m, l = 0,4 m, foarte bine fasonate. Fără accesorii.

M.10/2001

(A = -0,86 m, L = 1,84 m, O = SV-NE)

Defunctul a fost depus întins pe spate, cu craniul căzut pe partea dreaptă. Oasele antebrăului stâng erau așezate pe osul coxal, iar cele de la dreptul se aflau pe coapsă.

Mormântul a fost acoperit cu o piatră de calcar fasonată, cu dimensiuni similare celor aflate pe M.9, respectiv L = 0,62 m, l = 0,48 m, gr.= 0,26 m. Fără accesorii.

Teren privat: d-l Vasile Maier (Autorizație de săpătură arheologică de salvare nr. 194/2001)

În luna noiembrie 2001, am efectuat un sondaj de verificare în vederea stabilirii limitei vestice a cimitirului. Astfel, s-a deschis un sondaj - S.1 = 6 x 1 m, orientat N-S, în care nu s-au depistat morminte. Prezența unor bucăți de calcar, ne-a determinat să deschidem o casetă - C1 = 0,5 x 1,5 x 0,5 m, între m. 4.5 - 6, în care n-am descoperit nimic. Terenul în cauză este de altfel mult mai mâlos și la o cotă mult mai joasă, comparativ cu restul terenurilor din zonă.

Concluzii

La stadiul actual al cercetărilor, putem observa unele trăsături particulare ale acestui cimitir. Patru morminte, au fost acoperite cu bucăți și blocuri de calcar fasonate, respectiv M. 5/2001, M. 8/2001, M. 9/2001, M. 10/2001.

Scheletele au fost depuse în decubit dorsal și sunt orientate după cum urmează:

- a) V – E: M. 1/2001, M. 3/2001, M. 4/2001,
- b) NV – SE: M. 2/2001,
- c) NE – SV: M. 6/2001, M. 9/2001,
- d) SV - NE M. 8/2001, M. 10/2001,
- e) SE-NV: M. 5/2001, M. 7/2001.

Brațele sunt întinse pe lângă corp, însă putem constata unele diferențe în ceea ce privește poziția antebrăcelor: a) antebrățul stâng pe osul coxal, iar cel drept pe regiunea lombară (M. 4/2001, M. 5/2001), b) antebrățul stâng pe osul coxal, iar ulna și radiusul de la dreptul, pe vertebrele regiunii toracale (M. 2/2001), c) antebrățul stâng pe osul coxal, iar dreptul pe coapsă (M. 10/2001), d) antebrățul stâng pe regiunea lombară, iar antebrățul drept, pe coastele regiunii toracale (M. 8/2001) și e.) antebrățul stâng lângă humerus, iar cel drept, pe coastele regiunii toracale (M. 1/2001).

La M. 3/2001, M. 6/2001, M. 7/2001 și M. 9/2001, nu s-a putut observa poziția antebrăcelor, datorită stării de conservare foarte precare.

Materialul arheologic prelevat constă din piese de podoabă realizate din bronz și argint (brățară, zurgălău, inele de buclă). Singura excepție este reprezentată de un fragment ceramic, descoperit în dreapta calotei M. 8/2001. Pentru acest perimetru al cimitirului, putem distinge o altă situație particulară, în sensul că nu mai apar vasele borcan în morminte, fapt ce ar putea sugera un alt orizont de înhumare, probabil mai târziu (?).

În concluzie, caracteristicile mormintelor, corelate cu materialul arheologic, permit încadrarea cronologică a necropolei în secolul al X-lea.

Note

- 1. M. Drâmbărean, N. Rodean, A. Gligor, Alba Iulia - Str. Brîndușei, CCA XXXII, 1998, p. 3 și urm.; M. Drâmbărean, N. Rodean, A. Gligor, V. Moga, D. Anghel, O noua necropolă medieval timpurie descoperită la Alba Iulia, Apulum XXXV, 1998, p. 187-205.
2. A. Dragota, D.S. Brânda, Alba Iulia - Str. Arhim. Iuliu Hossu, Cod RAN: 1026.09, CCA XXXIV, 2000, p. 10 și urm.; A. Dragota, D.S. Brânda, Necropola medieval timpurie de la Alba Iulia - Str. Arhim. Iuliu Hossu (fosta Brîndușei). săpăturile de salvare din anul 1999, Apulum XXXVIII/1, 2001, p. 289-318.
3. Pentru unele detalii privind descrierea mormintelor și a materialului arheologic am utilizat în text următoarele abrevieri: A = adâncime, L = lungime, O = orientare, d = deschidere diametrică, gr = grosime, g = greutate, h = înălțime și ls = lățimea S-ului. Aceleași prescurtări au fost folosite și pentru cimitirul de la Pâclișa, punctul "La Izvoare".

Informații suplimentare online

[Raportul 1232 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
